

Fylkesmannen i Trøndelag
Pb 2600
7734 STEINKJER

Vår dato: 04.09.2020
Vår referanse: 20/18634 - 2
Deres dato: 09.03.2020
Deres referanse: 2019/14823

Tilskudd til tiltak i beiteområder - sperregjerder

Landbruksdirektoratet viser til deres forespørsel 09.03.2020 om presiseringer i rundskriv og senere dialog om tilskudd til sperregjerder.

Endringen i rundskriv 2019-45

Landbruksdirektoratet reviderte rundskriv 13/1-9, som omhandler forvaltningen av *Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder*, som følge av regionreformen og overføring av forvaltningsansvaret for ordningen til kommunene.

Etter forskriftens § 2 *Vilkår* kan det etter første ledd gis tilskudd til den som iverksetter investeringstiltak. Paragrafens ordlyd er uendret ved siste revisjon av forskriften. Fjerde ledd viser videre til at tilskudd kan avslås dersom arbeidet med investeringstiltaket er påbegynt før søknaden er behandlet.

Sperregjerder er i rundskrivet omtalt under forvaltningen av § 2, som et investeringstiltak som det kan gis tilskudd til. I forrige rundskriv stod det;

Et sperregjerde skal hindre beitedyr i å komme ut av beiteområdet. Sperregjerder kan også tjene til å avgrense beiteområdet mot vei, jernbane, tettbebyggelse og sammenhengende jordbruksområder.

I revidert rundskriv er denne omtalen utvidet;

Et sperregjerde skal hindre beitedyr i å komme ut av beiteområdet. Sperregjerder kan også tjene til å avgrense beiteområdet mot vei, jernbane, tettbebyggelse og sammenhengende jordbruksområder. Rene inngjerdinger av beitedyr i utmark faller ikke inn under definisjonen av sperregjerde, og tilskudd gis normalt ikke til dette. Heller ikke skal det gis tilskudd til gjerder mellom innmark og utmark som faller inn under Lov om grannegjerde.

Fylkesmannen ber konkret om en presisering av hvordan siste setning skal tolkes;
Mener direktoratet gjerder som omfattes av lovens §§ 7 og 8 hvor naboer plikter å dele på kostnadene ved gjerdeholdet dersom begge har nytte av det?

Lov om grannegjerde

Grannegjerdelova, LOV-1961-05-05, regulerer rett og plikt til gjerdehold mellom eiendommer, krav til utforming og hvordan kostnadene ved gjerdeholdet skal fordeles.

Landbruksdirektoratet viser spesielt tilplikten til gjerdehold etter § 7 første og annet ledd;

Der grannegjerde er til nytte for eiedomane kvar for seg, kan granne kreve gjerdehald av granne, så framt det er klårt at samanlagt for b  e eiedomane er nytta av gjerdehaldet større enn kostnaden.

Gjerde som er der fr   for, må ikkje leggjast ned utan vedlikehaldskostnaden er større enn nytta for b  e eiedomane under eitt.

En gjerdeordning mellom (eller på) eiendommene kan være etablert ved for eksempel k  pekontrakt, skylddelingsforretning, utskifting eller lignende rettsgrunnlag. Grannegjerdelova kan også gjelde mellom forskjellige bruksområder og grunneier kan pålegges gjerdeplikt mellom egen innmark og utmark..

Dersom du er pålagt gjerdeplikt, plikter du    opprettholde gjerding frem til du eventuelt blir løst fra gjerdeplikten ved avtale eller gjerdeskj  nn. Det at du ikke lenger driver med husdyr, fører i seg selv ikke til at gjerdeplikten slutter    gjelde.

Se for øvrig Landbruks- og matdepartementets veiledning om gjerderett og beiterett;
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/Regjeringen-Stoltenberg-I/Id/Veiledninger-og-brosjyrer/2001/gjerderett-og-beiterett-/id438085/>

Begrepet sperregjerde

Bruken av sperregjerder forholder seg i mindre grad til gjerdeloven da slike gjerder i mindre grad følger i eiendoms- eller bruksgrensene.

Norsk Sau og Geit (NSG) som bidro i den opprinnelige forvaltningen av Organisert beitebruk fra 1970 utarbeidet i 2006 en rettledning for investeringstiltak i beiteområder, hvor de definerer begrepet sperregjerde;

Eit sperregjerde er eit gjerde som skal hindre beitedyra i    kome inn i område der dei av ulike årsaker ikkje skal vera. Berre i unntakstilfelle bør det gjevast tilskott til reine inngjerdingar. Eit slikt tilfelle kan vera såkalla karantenekveer til bruk for "oppbevaring" av dyr som er kome ut av sitt beiteområde, og som derfor skal rett på slakteriet om hausten. Inngjerding av v  rhamningar derimot er ei oppgåve for dyreeigarane.

Rettledningen viser videre til gjerder mot vegtras  er, boligfelt og industriområder, samt ledegjerder for sanking av dyr som eksempler på sperregjerder.

Forvaltningspraksis

Nasjonal bevilgning til ordningen over jordbruksoppgjøret har økt siste år, og er for 2020 på 18 mill kroner. Trøndelag ble i 2020 tildelt 4,1 mill kr av totalrammen, etter en vurdering av omfanget av utmarksbeite og innmeldt behov for investeringstilskudd. Prognosene fra fylkene varierte betydelig og indikerte en betydelig bruk av sperregjerder i Trøndelag.

Fylkesmannens tidligere forvaltningspraksis vedrørende sperregjerder er omtalt i e-post til Malvik kommune 31.01.2020, hvor Fylkesmannen var kopimottaker. Av korrespondansen med Malvik kommune kan det synes som om praksisen i Trøndelag avviker fra tilsvarende praksis i øvrige fylker. Tilskuddsordningen er ikke tenkt å delfinansiere kostnadene ved gjerdeplikten mellom eiendommer. Det gis normalt heller ikke tilskudd etter forskriften til sperregjerder mellom tilgrensende innmark og utmark med ulike eiere. Det er normalt ingen gjerdeplikt innenfor en enkelt eiendom, så her gir ordningen en åpning for at det *kan* gis tilskudd til sperregjerder mellom innmark og utmark. Sperregjerder som det gis tilskudd til etter denne forskriften er normalt relativt korte gjerder, i klar motsetning til slike gjerder som Malvik kommune vurderte å være tilskuddsberettiget.

Landbruksdirektoratet presiserer at det har vært og er et uttalt mål å sette opp så lite av sperregjerder som mulig. Bare i unntakstilfelle skal det gis tilskudd til rene inngjerdinger, og gjerdelengden skal være så kort som mulig.

Landbruksdirektoratets vurdering av gjerdeplikt og rett til tilskudd

Forskriftens § 2 omtaler retten til tilskudd til investeringstiltak og rundskrivet omtaler sperregjerder som et relevant investeringstiltak. Presiseringen i gjeldende rundskriv viser til at det kan gis tilskudd til gjerder mellom innmark og utmark, men ikke dersom slike gjerder faller inn under Lov om grannegjerde. Landbruksdirektoratet har gjort denne endringen for å presisere at det ikke skal gis tilskudd til gjerder, hvor det etter Grannegjerdelova er regulert gjerdeplikt mellom grunneiere eller beiterettshavere.

Vi viser til vilkårsbestemmelsen i forskriftens § 2 om at tilskudd kan avslås dersom arbeidet med investeringstiltaket er påbegynt før søknaden er behandlet. Vedlikehold av gjerder som er påkrevd etter gjerdelova § 7 gir ikke rett til tilskudd.

Tilsvarende skal det ikke gis tilskudd over ordningen ved nyetablering av gjerder, som faller inn under gjerdelova § 7. Hovedregelen er at det foreligger gjerdeplikt etter gjerdelova i de tilfeller der det er beitedyr på minst en side av eiendomsgrenser mellom innmark og utmark. Tilskudd til tiltak i beiteområder er ikke tenkt benyttet til oppsetting av ordinært gjerde mellom innmark og utmark eller vedlikehold av slikt. Jfr. presisering i rundskriv 2019-45 kan det i noen tilfeller innvilges tilskudd til gjerder i utmark med beitedyr på begge sider av en eiendomsgrense.

Tidligere forvaltningspraksis for ordningen i Trøndelag, samt de føringer som nå er presisert for sperregjerder i rundskrivet gir Landbruksdirektoratet forventninger om at Fylkesmannen spesielt følger opp om kommende bevilgninger til sperregjerder er i tråd med formålet med ordningen. Fylkesmannen bes påse at ordningen ikke brukes for å dekke beitebrukers kostnader for å oppfylle gjerdeplikten mellom eiendommer.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Gunn Eide
seksjonssjef

Jens Wollebæk
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Fylkesmannen i Trøndelag

Pb 2600

7734 STEINKJER